

15.02.2016

Kj/1

§ 127

V 2.3.2016, Suomen kommunistisen puolueen ja Helsinki -listojen ryhmäaloite aktiivisuudesta pakolaisten auttamiseksi

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa Suomen kommunistisen puolueen ja Helsinki-listojen valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anna-Maija Aalto, palvelupäällikkö, puhelin: 310 36369
annamaija.aalto(a)hel.fi

Liitteet

1 SKPn ja Helsinki-listojen valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 23.9.2015 asia 31.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Suomen kommunistisen puolueen ja Helsinki-listojen valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan Helsingin aktiivisuutta pakolaisten auttamiseksi.

Turvapaikanhakijoiden määrä on lisääntynyt voimakkaasti Suomessa heinäkuun 2015 jälkeen. Suomeen saapui tammi-marraskuun 2015 välisenä aikana 30 563 turvapaikanhakijaa. On arvioitu, että Suomeen saapuisi noin 30 000 turvapaikanhakijaa myös vuonna 2016. Arviolta 2500–3000 turvapaikan saanutta henkilöä päätyisi Helsinkiin vuonna 2016. Tähän asti saapuneista turvapaikanhakijoista arviolta 80 prosenttia on työkäisiä (20–30-vuotiaita) miehiä. Alaikäisiä turvapaikanhakijoita on vuoden 2015 alusta saapunut 2766. Heistä suurin osa on 14–17-vuotiaita. Turvapaikanhakijoiden osaaminen ja aiempi koulutus vaihte-

lee. Osa voi olla korkeasti koulutettuja tai ilman peruskoulutusta. Joukossa on myös täysin luku- ja kirjoitustaidottomia henkilöitä.

Turvapaikan hakijoiden rajun kasvun vuoksi kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä (28.10.2015) asettaa turvapaikanhakijoiden kotoutumispalveluista sekä erityispalvelutarpeista vastaavan työryhmän. Työryhmän tehtävänä on kartoittaa turvapaikanhakijoille ja pakolaisille tarjottavien kotoutumispalveluiden nykytilannetta ja ennakoida kuntaan asettautuvien turvapaikan saaneiden henkilöiden erityistarpeita. Kaupunginkanslian elinkeino-osaston maahanmuutto- ja työllisyyspalveluyksikkö vastaa työryhmän työn johtamisesta. Mukana työryhmässä ovat edustajat kaupunginkansliasta, sosiaali- ja terveys-, opetus-, varhaiskasvatus- ja kiinteistövirastosta.

Työryhmän tulee tehdä 29.2.2016 mennessä ehdotukset toimintamallista ja tarvittavista toimenpiteistä, joilla pystytään vastaamaan kotoutumis- ja erityispalvelutarpeisiin sekä ennakoimaan palvelutarpeita jatkossa. Ryhmä on jo tunnistanut turvapaikan saaneiden kotoutumisen painopisteeksi nopean pääsyn koulutukseen ja työhön. Tämä edellyttää alkuvaiheen neuvonnan ja palvelujen, oppimista tukevien palvelujen, perusvalmiuksien vahvistamisen ja työllistymistä tukevien palvelujen nivomista saumattomaksi kokonaisuudeksi.

Kaupunginvaltuuston hyväksyessä talousarvion vuodelle 2016 (2.12.2015, 328§) kaupunginhallituksen menoihin (menovaraus 11403) tehtiin 10 miljoonan euron varaus erityisesti turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edellytysten ja maahanmuuttajien hyvän kotouttamisen varmistamiseksi. Määrärahan kohdentamisesta päätetään kaupunginhallituksen päätöksellä.

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa voimakkaasti kesällä 2015 Helsingin kaupunki ryhtyi välittämiin toimenpiteisiin. Toimenpiteitä kohdennettiin aluksi hakijoiden akuutteihin tarpeisiin ja sittemmin, tilanteen hieman rauhoituttua, kotouttamistoimenpiteisiin.

Helsingin kaupunki ylläpitää kahta vastaanottokeskusta, Helsingin vastaanottokeskusta ja Metsälän vastaanottokeskusta. Kaupunginhallitus päätti (Khs 33/28.9.2015, § 918) laajentaa Helsingin vastaanotto toiminnan järjestämistä vuoden 2016 loppuun asti Koskelan vanhan sairaalan kiinteistöön sekä Metsälän Kaukokiidon motelli-kiinteistöön.

Maahanmuuttovirasto koordinoi vastaanottokeskusten perustamista ja tarvetta uusille vastaanottokeskuksille. Tällä hetkellä ei ole tiedossa tarpeita perustaa uutta vastaanottokeskusta Helsinkiin. Helsingin kaupunki on jo nyt vuokrannut muualla sijaitsevia tiloja ja tulevat tarpeet tilojen vuokraamiselle käsitellään Sosiaali- ja terveystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan vetämässä turvapaikka-asioiden johtoryhmässä.

ELY-keskukset vastaavat oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntapaikoista alueellaan. Uudenmaan ELY-keskus on aloittanut neuvottelut Uudenmaan kaupunkien kanssa kuntapaikkojen lisäämisestä. Kaupunginkanslia valmistelee Helsingin linjauksia kuntapaikkojen tarjontaan liittyen. Keskustelut jatkuvat kevään 2016 aikana. Uudenmaan ELY-keskuksen arvion mukaan turvapaikan saaneille tulisi löytyä kuntapaikka 2800 henkilölle koko Uudenmaan alueelta.

Kaikille Helsingissä asuville oppivelvollisuusikäisille oppilaille turvataan oikeus saada opetusta riippumatta oleskeluluvasta tai henkilötunnuksesta, joten turvapaikanhakijalapset ovat oikeutettuja perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Näissä ryhmissä on vielä tilaa ja lisäksi on mahdollisuus perustaa lisäryhmiä. Tällä hetkellä ei ole ruotsinkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Opetusvirasto on suunnitellut koulutuspalveluja turvapaikanhakijoiden erilaisiin tarpeisiin. Turvapaikanhakijoille voidaan toteuttaa Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa sekä Helsingin aikuislukiossa luku- ja kirjoitustaidon opetusta, suomen kielen ja yhteiskuntatietouden koulutusta, aikuisten perusopetukseen valmistavaa koulutusta ja perusopetusta sekä suomen kielen ja ammatillisen koulutuksen yhdistävää koulutusta, jonka kautta maahanmuuttajat ovat päässeet hyvin tutkintoon johtavaan koulutukseen ja työllistyneet.

Stadin ammattiopiston avoimissa opinnoissa voidaan joustavasti järjestää erityisesti 14–17-vuotiaina maahan tulleille suomen kielen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaa VALMA-koulutusta, josta he voivat edetä tutkintoon johtavaan koulutukseen tai myös lukioon valmistavan koulutuksen kautta lukioon. VALMA-koulutuksesta voi edetä myös oppisopimuskoulutukseen. Lisäksi voidaan toteuttaa ammatillista perus- ja lisäkoulutusta oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksena.

Suomenkielinen työväenopisto järjestää vuosittain maahanmuuttajille kohdistettua opetusta ja suomi vieraana kielenä -opetusta. Suomenkielisellä työväenopistolla on valmius järjestää turvapaikanhakijoille nopeasti käynnistettäviä käytännön kielitaidon ja arjessa selviytymisen intensiivikursseja keväällä 2016.

Turvapaikanhakijoilla on oikeus kiireellisiin ja välttämättömiin terveyspalveluihin. Alaikäinen turvapaikanhakija on oikeutettu samoihin terveydenhuoltopalveluihin kuin henkilö, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa. Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollon järjestämisvastuu on Maahanmuuttovirastolla. Maahanmuuttovirasto on tehnyt sopimuksen yksityisen lääkäriaseman kanssa Helsingin vastaanottokeskuksen kiireellisistä ja välttämättömistä terveydenhuoltopalveluista. Näihin palveluihin kuuluvat myös lasten- ja äitiysneuvolapalvelut. Lisäk-

15.02.2016

Kj/1

si turvapaikanhakijat voivat tarvittaessa käyttää Helsingin päivystyspoliklinikoiden palveluja. Oleskeluluvan saamisen jälkeen kaikilla turvapaikanhakijoilla on oikeus saada sosiaali- ja terveystalvet samoin perustein kuin muutkin helsinkiläiset.

Keväällä 2016 käynnistyvä ja Helsingin koordinoima Töissä Suomessa -hanke pyrkii maahanmuuttoon ja alkuvaiheen kotoutumiseen liittyvien palveluiden nykyistä parempaan koordinointiin pääkaupunkiseudulla yhdessä Helsingin, Espoon ja Vantaan sekä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön SAK:n, Helsingin seudun Kauppakamarin ja Moniheli ry:n sekä Uudenmaan ELY-keskuksen ja TE-toimistojen kanssa.

Kotoutumistyöryhmässä pohditaan välineitä nopeamman työllistymisen vahvistamiseksi. Elinkeino-osasto on vahvistamassa yritysyhteistyötä työllisyshoidossa, Helsinki-lisää käytetään madaltamaan rekrytointikynnystä sen soveltamisohjeen ja TE-toimiston palkkatukilinjausten saaneissa raameissa ja loppuvuodesta avautuneen Ohjaamon neuvontapalvelut ovat kaikkien 16-29-vuotiaiden nuorten käytettävissä.

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto selvittää turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kasvavat tulkkaus- ja käännöspalvelujen tarpeet yhteistyössä virastojen kanssa vuoden 2016 aikana.

Vastaanoton palveluja järjestetään tällä hetkellä noin 1100 yksityisesti majoittuneelle turvapaikanhakijalle. Helsingin sosiaali- ja terveystalvet selvittää yksityisesti majoittuneiden palvelujen järjestämisen keskittämistä yhteen palvelupisteeseen. Yksityismajoittujien palvelujen keskittäminen vahvistaa ja vakauttaa turvapaikanhakijan asumismuodon valintaa koskevaa päätöksentekoa sekä mahdollistaa kotouttamistoimenpiteiden aloittamisen aikaisemmin henkilöstön ollessa samassa paikassa.

Alaikäisinä yksintulleiden turvapaikanhakijalasten määrä on vuoden 2015 aikana moninkertaistunut ja Helsinkiin on perustettu heidän vastaanottopalvelujensa järjestämiseksi ryhmäkoteja tai tukiasumisyksiköitä. Sosiaali- ja terveystalvet selvittää vuoden 2016 käyttösuunnitelmaehdotuksen mukaisesti perheryhmäkotoiminnan järjestämistä ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden majoittamisessa oleskeluluvan saamisen jälkeen.

Turvapaikanhakijat voivat hakea kaupungin vuokra-asuntoa vasta oleskeluluvan saatuaan. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan arava-vuokra-asunto voidaan tarjota vain sellaiselle ulkomaalaiselle, joka on saanut vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeuttavan luvan.

Turvapaikanhakijoiden asuntotarpeet ovat yhteneväisiä kantaväestön kanssa, tarve on erityisesti pieniin ja kohtuuhintaisiin asuntoihin ja per-

heenyhdistämisten jälkeen isoihin perheasuntoihin. Riski asunnottomuuteen on erityisesti niillä, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen sekä alle vuoden luvan saaneilla. Nuorten turvapaikan saaneiden osalta asuntotilanne vaikuttaa välillisesti myös koulutuksen sujumiseen.

Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alaisuudessa on kehitetty maahanmuuttajien alkuvaiheen neuvontapalveluja monikielisen Infopankki-verkkopalvelun sekä Virka infon kautta. Suunnitteilla on erilaisten sähköisten ja jatkuvien infojen suuntaaminen myös turvapaikanhakijoille. Lisäksi on hahmoteltu kumppaanuuskampanjaa, jolla tuetaan vastaanottokeskusten ympäristöä asuinalueen kohtaamispaikkana yhteistyössä vapaaehtoisten, asukkaiden, järjestöjen ja turvapaikanhakijoiden kanssa. Myös asuinalueilla toimivat ympäristötyön koordinaattorit tukevat asukkaiden ja turvapaikanhakijoiden välistä vuoropuhelua vastaamalla asukkaiden huolenaiheisiin, purkamalla huhuja sekä verkostoitumalla. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto luo ajantasaiset tiedot kaupungin verkkosivustoille maahanmuutosta ja turvapaikanhakijoiden tilanteesta kevään 2016 aikana.

Kulttuurikeskus Caisa toimii Helsingin kulttuurikeskuksessa proaktiivisena sillanrakentajana vastaanottokeskusten ja turvapaikanhakijoiden sekä kaupungin järjestö- ja taidekentän välillä. Caisassa on käynnistetty turvapaikanhakijoille omaehtoista taidetoimintaa sekä ammattitaitojen ohjausta työpajojen, kohtaamisten ja neuvonnan muodossa.

Lisäresurssien arvioiminen koulutustaustan ja kielitaidon kartoittamiseen, osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä edellämainittujen koulutusten ja muiden palveluiden järjestämiseen on vielä tällä hetkellä vaikeaa, koska vielä ei ole tiedossa turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saavien määrää eikä heidän koulutus- ja osaamistasoaan.

Uudenmaan ELY-keskuksen hallinnoimiin kotoutumiskoulutuksen määrärahoihin ei ole tulossa merkittäviä lisäyksiä vuoden 2016 osalta. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto on mukana neuvotteluissa, joissa pyritään vaikuttamaan valtioon turvapaikanhakijoiden ja turvapaikan saaneiden kotoutumisen kehittämisessä. Työssä ovat mukana pääkaupunkiseudun kaupungit, TEM, OKM, Uudenmaan ELY-keskus ja TE-hallinto. Lisäksi Helsingin kaupunki ottaa kantaa resursoinnin puutteeseen lausunnossaan Valtion kotouttamisohjelmasta.

Valtiolta saatava korvaus valmistavan opetuksen järjestämisestä kunnalle perustuu laskentapäivänä 20.9. olevaan oppilasmäärään. Laskentapäivien eli valtion tuen ulkopuolelle jää Helsingissä vuosittain 100 oppilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö työstää parhaillaan lakimuutosesitystä, jotta laskentapäivien ulkopuolelle jäävistä perusopetukseen

15.02.2016

Kj/1

valmistavan opetuksen oppilaista olisi jatkossa mahdollista hakea valtionosuutta. Opetusvirasto on toimittanut 13.10.2015 opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon (OKM/70/010/2015), jossa lakimuutosesitystä pidetään kannatettavana. Mikäli lakimuutos toteutuu, se tulee voimaan 1.1.2016 ja lisärahoitusta voi hakea takautuvasti myös syksyn 2015 osalta.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anna-Maija Aalto, palvelupäällikkö, puhelin: 310 36369
annamaija.aalto(a)hel.fi

Liitteet

1 SKPn ja Helsinki-listojen valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 23.9.2015 asia 31.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.12.2015 § 381

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Helsinki ylläpitää kahta vastaanottokeskusta, Helsingin vastaanottokeskusta ja Metsälän vastaanottokeskusta. Niiden viidessä eri toimipisteessä on majoituspaikkoja kaupunginhallituksen 28.9.2015 tekemän tilapäisen laajentamisen jälkeen yhteensä 1186. Lisäksi vastaanoton palveluja järjestetään tällä hetkellä noin 1100 yksityisesti majoittuneelle.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi selvittää yksityisesti majoittuneiden palvelujen järjestämisen keskittämistä yhteen palvelupisteeseen. Yksityismajoittujien palvelujen keskittäminen vahvistaa ja vakauttaa turvapaikanhakijan asumismuodon valintaa koskevaa päätöksentekoa sekä mahdollistaa kotouttamistoimenpiteiden aloittamisen aikaisemmin henkilöstön ollessa samassa paikassa.

Alaikäisinä yksintulleiden turvapaikanhakijalasten määrä on vuoden 2015 aikana moninkertaistunut ja Helsinkiin on perustettu heidän vastaanottopalvelujensa järjestämiseksi ryhmäkoteja tai tukiasumisyksiköitä. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus selvittää vuoden 2016 käyttösuunnitelmaehdotuksen mukaisesti perheryhmäkoti toiminnan järjestämistä ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden majoittamisessa oleskeluluvan saamisen jälkeen.

Kansainvälistä suojelua saavien alkuvaiheen vastaanoton palvelut järjestetään sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksessa. Maahanmuuttotoimiston moniammatillinen henkilökunta yhteistyössä TE-toimiston kanssa huolehtii pakolaisen ohjaamisesta kotoutumiskoulutukseen tai hänelle soveltuvaan muuhun suomen kielen opetusryhmään. Yhdessä pakolaisen ja hänen perheensä kanssa laadituissa kotoutumissuunnitelmissa ja palvelutarpeenarvioinneissa huomioidaan kaikki elämän osa-alueet (mm. toimeentulo, terveys, asuminen, rekisteröinnit, vapaa-aika) koulutuksen ja työhön hakeutumisen lisäksi sekä tuetaan kokonaisvaltaisesti elämän rakentumista uudessa asuinympäristössä.

Turvapaikanhakijalla on oikeus kiireellisiin ja välttämättömiin terveyspalveluihin. Alaikäinen turvapaikanhakija on oikeutettu samoihin terveydenhuoltopalveluihin kuin henkilö, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa.

Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollon järjestämisvastuu on Maahanmuuttovirastolla.

Maahanmuuttovirasto on tehnyt sopimuksen yksityisen lääkäriaseman kanssa Helsingin vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijoille annettavista kiireellisistä ja välttämättömistä terveydenhuoltopalveluista. Näihin palveluihin kuuluvat myös lasten- ja äitiysneuvolapalvelut. Lisäksi turvapaikanhakijat voivat tarvittaessa käyttää Helsingin päivystyspoliklinioiden palveluita. Kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saamisen jälkeen kaikilla turvapaikanhakijoilla on oikeus saada sosiaali- ja terveyspalveluja samoin perustein kuin muutkin helsinkiläiset.

Kaupunginhallituksen käsitellessä vuoden 2016 talousarvioesitystä keskushallinnon käyttövaroihin lisättiin jakamattomana eränä 10 miljoonaa euroa, jonka kohdentamisesta päätetään kaupunginhallituksen päätöksellä. Jollei kyseistä määrärahaa ole kokonaan tai osin jaettu maaliskuuhun 2016 mennessä, määrärahan jaosta päätetään kevään 2016 raamipäätöksen yhteydessä. Jakamaton erä käytetään erityisesti turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edellytysten ja maahanmuuttajien hyvän kotouttamisen varmistamiseksi.

Kaupunginjohtaja on asettanut turvapaikanhakijoiden kotoutumispalveluista sekä erityispalvelutarpeista vastaavan työryhmän. Työryhmän

15.02.2016

Kj/1

tehtävänä on kartoittaa turvapaikanhakijoille ja pakolaisille tarjottavien kotoutumispalvelujen nykytilannetta ja ennakoida kuntaan asettuvien turvapaikan saaneiden henkilöiden erityistarpeita. Erityisesti työryhmän tulee suunnitella ja kehittää toimenpiteitä uusien kuntalaisten nopean työllistymisen tukemiseksi Helsingissä. Lisäksi työryhmän tehtävänä on ennakoida asuttamisen haasteita sekä kuntaan asettautuvien pakolaisten erityispalvelutarpeita.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Turvapaikkahakijoiden hallittu vastaanoton järjestäminen ja kotoutumistyö, työnjaon, toimintakäytäntöjen sekä yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden kanssa edistävät turvapaikkahakijoiden ja maahanmuuttajien palvelujen saatavuutta, kotoutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia."

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Sari Karisto, maahanmuuttajapalvelujen päällikkö, puhelin: 310 37579
sari.karisto(a)hel.fi

Kulttuurikeskus 26.11.2015

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Helsingin kulttuurikeskus etsii muotoja turvapaikanhakijoiden kulttuuripalvelujen järjestämiseksi osana kaupungin muita kulttuuripalveluja. Keskeistä on kartoittaa tämän sekä etnisesti, kulttuurisesti että kielellisesti hyvin monimuotoisen ryhmän kulttuurisia tarpeita dialogissa heidän kanssaan. Lähtökohtana on saattaa heidät mahdollisuuksien mukaan kulttuurikeskuksen normaalin toiminnan piiriin sekä yhteyteen kantaväestön kulttuurin tekijöiden ja kuluttajien kanssa.

Oppivelvollisia turvapaikanhakijalapsia ohjataan ala-asteen valmistaville luokille yhdessä opetusviraston kanssa suunniteltavien 5x2 -taidekasvatuskokonaisuuksien piiriin. Vastaava kokonaisuus suunnitellaan päiväkotikäisille lapsille yhdessä varhaiskasvatustarvaston kanssa. Ryhmissä huomioidaan kielenopetukseen ja muihin valmentavan opetuksen tavoitteisiin liittyvät erityistarpeet ja -toiveet. Toimintamuodon vastuutaho kulttuurikeskuksessa on Annantalo.

Muutoin turvapaikanhakijoille suunnatussa kulttuuritoiminnassa hyödynnetään kaupungissa toimivien maahanmuuttajayhdistysten ja -järjestöjen asiantuntemusta, verkostoja sekä yhteistyötä vapaaehtoistyötä

koordinoivien järjestöjen (mm. Suomen Punainen Risti, Suomen Pakolaisapu) ja kaupungin muiden virastojen kanssa.

Kulttuurikeskus Caisa toimii Helsingin kulttuurikeskuksessa proaktiivisena sillan rakentajana vastaanottokeskusten ja turvapaikanhakijoiden sekä kaupungin järjestö- ja taidekentän välillä. Caisan hyvät ja luottamukselliset suhteet monikulttuuriseen kenttään edesauttavat tämän tehtävän onnistumista. Tälle kasvavalle, uudelle toiminnanmuodolle on tarpeen varata riittävät resurssit, sekä tiivistää yhteistyötä kaupungin muiden virastojen kesken.

Caisassa on käynnistetty turvapaikanhakijoille omaehtoista taidetoimintaa sekä ammattitaiteilijoiden ohjausta työpajojen, kohtaamisten ja neuvonnan muodossa. Tämän toiminnan tavoitteena on solmia luottamuksellisia, yhteiseen tekemiseen perustuvia suhteita turvapaikanhakijoihin sekä tutustuttaa heitä Caisan ja Helsingin kulttuurikeskuksen toimintaan ja palveluihin sekä helsinkiläiseen taide- ja kulttuuriyhteisöön. Toiminta myös tarjoaa turvapaikanhakijoiden joukossa oleville eri alojen taiteilijoille mahdollisuuksia ylläpitää ja toteuttaa omaa ammattitaitoaan.

Tapaamisilla ja kokoontumisilla luodaan turvapaikanhakijoille kontakteja Suomessa jo pidempään asuneisiin maanmiehiin ja heidän yhdistyksiinsä sekä kantaväestöön. Toiminnan pohjavireenä on kotoutumisen ja kuulumisen tunteen vahvistaminen sekä myönteisten kokemusten ja yhdessä tekemisen mahdollistaminen.

Lisätiedot

Paiju Tyrväinen, osastopäällikkö, puhelin: 310 29874

paiju.tyrvainen(a)hel.fi

Tomi Purovaara, ma. johtaja, Caisa, puhelin: 310 37501

tomi.purovaara(a)hel.fi

Opetuslautakunta 17.11.2015 § 206

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien koulutukseen varataan riittävät resurssit ja turvapaikanhakijoiden sekä pakolaisten koulutusmahdollisuudet turvataan.

Helsinkiin saapuvat turvapaikanhakijat ovat monenlaisen koulutustaustan omaavia. Osa turvapaikanhakijoista on vasta perusopetusikäisiä ja osa taas perusopetuksen ylittäneitä, mutta ilman peruskoulutusta olevia. Joukossa on myös täysin luku- ja kirjoitustaidottomia. Erityisen haas-

teellisiä ryhmiä ovat 14–17-vuotiaat ilman koulutusta olevat sekä nuoret aikuiset miehet, joita suuri joukko nyt maahan tulleista turvapaikanhakijoista on ja jotka voivat olla korkeasti koulutettuja tai ilman peruskoulutusta.

Marraskuun alussa turvapaikanhakijoita oli saapunut Suomeen 25 308, joista yksin maahan tulleita alaikäisiä oli 1 671 (6,6, %). Helsingin kaupungin maahanmuuttoyksikön tiedon mukaan Helsingin vastaanotto-keskuksissa oli lokakuun alussa 88 esi- ja perusopetusikäistä lasta. Lisäksi Helsingin Diakonissalaitos majoittaa yksin maahan tulleita nuoria, joista oppivelvollisuusikäisiä oli lokakuussa 21. Todennäköistä on, että perheiden yhdistäminen jatkossa lisää perusopetusikäisten määrää. Oletettavasti Helsinkiin saapuu paljon turvapaikansaaneita lähivuosina muualla Suomessa sijaitsevista vastaanottokeskuksista.

Kaikille Helsingissä asuville oppivelvollisuusikäisille oppilaille turvataan oikeus saada opetusta riippumatta oleskeluluvasta tai henkilötunnuksesta. Näin ollen myös turvapaikanhakijalapset ovat oikeutettuja perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Helsingin kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmiä lukuvuonna 2015–2016 on 35, joissa on oppilaita tällä hetkellä 363 ja joista turvapaikanhakijoita on reilu 60. Esimerkiksi 12 oppilaan ryhmäkoolla laskettuna ryhmissä on tilaa vielä 57:lle oppilaalle. Lisäksi opetusvirasto on varautunut uusien ryhmien perustamiseen tarvittaessa. Opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätöksellä perusopetuslinjan linjanjohtajalla on mahdollista perustaa vielä viisi lisäryhmää. Valmistavan opetuksen oppilaiden lisääntyessä nykyiset resurssit eivät riitä opetuksen järjestämiseen.

Valtiolta saatava korvaus valmistavan opetuksen järjestämisestä kunnalle perustuu laskentapäivänä 20.9. olevaan oppilasmäärään. Laskentapäivien eli valtion tuen ulkopuolelle jää Helsingissä vuosittain 100 oppilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö työstää parhaillaan lakimuutosesitystä, jotta laskentapäivien ulkopuolelle jäävistä perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaista olisi jatkossa mahdollista hakea valtiotukia. Opetusvirasto on toimittanut 13.10.2015 opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon (OKM/70/010/2015), jossa lakimuutosesitystä pidetään kannatettavana. Mikäli lakimuutos toteutuu, se tulee voimaan 1.1.2016 ja lisärahoitusta voi hakea takautuvasti myös syksyn 2015 osalta.

Tällä hetkellä Helsingissä ei järjestetä ruotsinkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Opetuslautakunnan mukaan olisi suotavaa, että maahanmuuttajille tarjottaisiin aktiivisesti myös ruotsinkielisen integraation vaihtoehtoa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen aloittamiseen on varauduttava opetusvirastossa. Opetusviraston tämänhetkinen arvio on, että 1-2 ryhmän kustannukset vuositason tulit-

sivat olemaan noin 100 000 euroa. Ruotsinkielisiä integraatiopolkuja olisi syytä rakentaa tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Arbiksen, Praktikumin ja SVEPSin kanssa.

Myös toisen asteen koulutusta voidaan järjestää kaikille opiskelijoille riippumatta siitä, onko henkilöllä oleskelulupaa. Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien suuren määrän vuoksi kotouttamis-, kieli- ja ammatillisen koulutuksen järjestämistä tehostetaan ja nopeutetaan nykyiseen järjestelmään verrattuna. Aluksi on tarpeellista kartoittaa turvapaikanhakijoiden koulutustausta ja kielitaito sekä tunnistaa heidän osaamisensa. Helsingin vastaanottokeskuksesta saadun tiedon mukaan turvapaikanhakijoiden koulutus- ja työtausta on hyvin vaihteleva. On myös keskeistä, että turvapaikanhakijat saavat riittävästi ohjausta päästäkseen sopiville jatkopoluille.

Osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella selvitetään turvapaikanhakijoiden koulutuksessa tai työelämässä hankittu osaaminen, minkä jälkeen heidät voidaan ohjata heille sopivaan ja heidän osaamistaan edellyttämään täydentävään koulutukseen. Tämä edellyttää eri ammattialoja tuntevien opettajien työpanosta sekä henkilökohtaista arviointia. Koska turvapaikanhakijoilla ei useinkaan ole todistuksia koulutuksestaan, joudutaan osaaminen tunnistamaan näyttöjen kautta, mikä edellyttää runsasta opettajaresursointia.

Opetusvirasto on suunnitellut koulutuspalveluja turvapaikanhakijoiden erilaisiin tarpeisiin. Turvapaikanhakijoille voidaan toteuttaa Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa sekä Helsingin aikuislukiossa luku- ja kirjoitustaidon opetusta, suomen kielen ja yhteiskuntatietouden koulutusta, aikuisten perusopetukseen valmistavaa koulutusta ja perusopetusta sekä suomen kielen ja ammatillisen koulutuksen yhdistävää koulutusta, jonka kautta maahanmuuttajat ovat päässeet hyvin tutkintoon johtavaan koulutukseen ja työllistyneet. Stadin ammattiopiston avoimissa opinnoissa voidaan joustavasti järjestää erityisesti 14–17-vuotiaina maahan tulleille suomen kielen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaa VALMA-koulutusta, josta he voivat edetä tutkintoon johtavaan koulutukseen tai myös lukioon valmistavan koulutuksen kautta lukioon. VALMA-koulutuksesta voi edetä myös oppisopimuskoulutukseen. Lisäksi voidaan toteuttaa ammatillista perus- ja lisäkoulutusta oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksena.

Koulutustaustan ja kielitaidon kartoittaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä kaikkien edellä mainittujen koulutusten järjestäminen edellyttävät lisäresursseja. Resurssin tarpeen määrittely on tällä hetkellä vaikeaa, koska vielä ei ole tiedossa turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden määrää eikä heidän koulutus- ja osaamistaso-

15.02.2016

Kj/1

aan. Opetusvirastossa on tehty suuntaa antavaa arviota eri koulutusten kustannuksista ja opiskelijamääristä (liite).

Opetuslautakunta kiinnittää huomiota myös ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkojen määrään Helsingissä. Turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden määrä tulee kasvamaan Helsingin seudulla, kun Suomeen saapuvat turvapaikanhakijat hakeutuvat oletettavasti ennen pitkää Helsingin seudulle. Opetus- ja kulttuuriministeriö säätelee ammatillisen peruskoulutuksen (ml. valmistava koulutus) koulutuspaikkojen määrää järjestämisluvalla. Valtionosuus maksetaan järjestämisluvan mukaisista koulutuspaikoista. Tällä hetkellä Helsingin kaupungilla ei ole yhtään vapaana olevaa ammatillisen peruskoulutuksen tai valmistavan koulutuksen paikkaa, vaan päinvastoin koulutuksessa on reilusti yli 100 opiskelijaa ylipaikoilla.

Käsittely

17.11.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Keskustelu.

Jäsen Ahva ehdotti, että lausuntoehdotuksen 7. kappale ("Tällä hetkellä Helsingissä...") poistetaan.

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Jäsen Nordman ehdotti, että lausuntoehdotuksen 7. kappale muutetaan muotoon:

"Tällä hetkellä Helsingissä ei järjestetä ruotsinkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Opetuslautakunnan mukaan olisi suotavaa, että maahanmuuttajille tarjottaisiin aktiivisesti myös ruotsinkielisen integraation vaihtoehtoa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen aloittamiseen on varauduttava opetusvirastossa. Opetusviraston tämänhetkinen arvio on, että 1-2 ryhmän kustannukset vuositasolla tulisivat olemaan noin 100 000 euroa. Ruotsinkielisiä integraatiopolkuja olisi syytä rakentaa tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Arbiksen, Praktikumin ja SVEPSin kanssa."

Kannattaja jäsen Hertzberg

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Nordmanin vastaehdotus

Jaa-äännet: 1

jäsen Rydman

15.02.2016

Kj/1

Ei-äänet: 7

jäsenet Hertzberg, Jalovaara, Korolainen, Leoni, Nordman, Razmyar,
puheenjohtaja Krohn

Tyhjä: 3

jäsenet Ahva, Palm, Raittinen

Hyväksyttiin jäsen Nordmanin vastaehdotus äänin 7-1 (3 tyhjää).

Hyväksyttiin esittelijän ehdotuksesta poiketen.

Jäsen Ahva ilmoitti eriävän mielipiteen, joka on sama kuin hänen teke-
mänsä vastaehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Riikka Merimaa-Jovanovic, erityissuunnittelija, puhelin: 310 64636
riikka.merimaa-jovanovic(a)hel.fi

Sari Ahola, opetuskonsultti, puhelin: 310 86212
sari.ahola(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi